

LUIK 4

 PENSIOEN
 EN VERMOGENS-
 BEHEER

Duurzaam beleggen staat steeds hoger op de agenda van de grootste Nederlandse pensioenfondsen. Door het grote vermogen dat ze beheren en de gemaakte keuzen in de wijze van beleggen, hebben ze wezenlijke invloed op de maatschappij. Beleggen in overeenstemming met het langetermijnbelang van de pensioendeelnemers vereist een duurzaam beleggingsbeleid. Hoe geven de pensioenfondsen hier invulling aan?

Duurzaam beleggen door pensioenfondsen

Nederlandse pensioenfondsen worden steeds actiever op het gebied van duurzaam beleggen. Bij duurzaam beleggen wordt er naast het financieel rendement ook rekening gehouden met de maatschappelijke effecten van de beleggingen. Dit betekent dat ze in hun beleggingsbeleid en de implementatie hiervan environment, social en governance (ESG) criteria meewegen.

Duurzaam beleggen, dubbel rendement

Duurzaam beleggen wordt nog vaak in verband gebracht met een lager rendement. Een aantal recente onderzoeken, die de relatie tussen verantwoorde beleggingsmethoden en de financiële prestaties van vermogensbeheerders in kaart hebben gebracht, toont echter aan dat duurzaam beleggen met name op de lange termijn niet leidt tot een lager financieel rendement voor beleggers. Bedrijven die rekening houden met duurzaamheid en hoog scoren op het gebied van ESG-criteria doen het ook op financieel gebied vaak goed.

Duurzaam beleggen levert niet alleen financieel rendement op maar draagt daarnaast bij aan een duurzame samenleving. Pensioenfondsen hebben met hun langetermijnverplichtingen richting pensioengerechtigden veel belang bij duurzame economische ontwikkeling. Want alleen in een duurzame economie en samenleving kunnen pensioenfondsen rendementen genereren en deelnemers blijven voorzien in een pensioen.

Duurzaam beleggingsbeleid

Bewust van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid voor een duurzaam pensioen besteden steeds meer pensioenfondsen aandacht aan verantwoord beleggen. Uit een jaarlijks vergelijkend onderzoek van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) naar het duurzaam beleggingsbeleid van de vijftig grootste pensioenfondsen blijkt dat de meeste pensioenfondsen een duurzaam beleggingsbeleid hebben ontwikkeld. Een aantal pensioenfondsen heeft de afgelopen jaren grote stappen gezet voor verduurzaming van de portefeuille.

Er zijn verschillende manieren voor pensioenfondsen om invulling te geven aan duurzaam beleggen. Bijvoorbeeld door uitsluiting van bedrijven, landen of activiteiten die controversieel worden geacht. Een ander voorbeeld is het meenemen van de eerder genoemde ESG-criteria in de selectie en evaluatie van investeringen om zo een beter risicorendement te halen. Uitsluiting en een basisvorm van ESG-integratie zijn inmiddels gemeengoed bij pensioenfondsen.

Een aantal pensioenfondsen gaat hierin nog een stap verder. Zo heeft het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), dat als een van de best presterende pensioenfondsen uit de *VBDO Benchmark Duurzaam Beleggen door Pensioenfondsen 2015* naar voren komt, een nieuw beleggingsbeleid geïntroduceerd met als een van de speerpunten dat alle vierduizend bedrijven opnieuw aan een ESG-onderzoek worden onderworpen.

Behalve het uitsluiten van bepaalde zaken en het beperken van risico's, kunnen pensioenfondsen zich met duurzame beleggingen ook richten op wat ze wél willen bereiken. Een goed voorbeeld is ABP dat in het nieuwe beleid heeft aangekondigd het aandeel in bedrijven met hoge CO₂-uitstoot de komende jaren drastisch te verminderen. Ook Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW) heeft zichzelf het doel gesteld de CO₂-uitstoot van investeringen te verminderen.

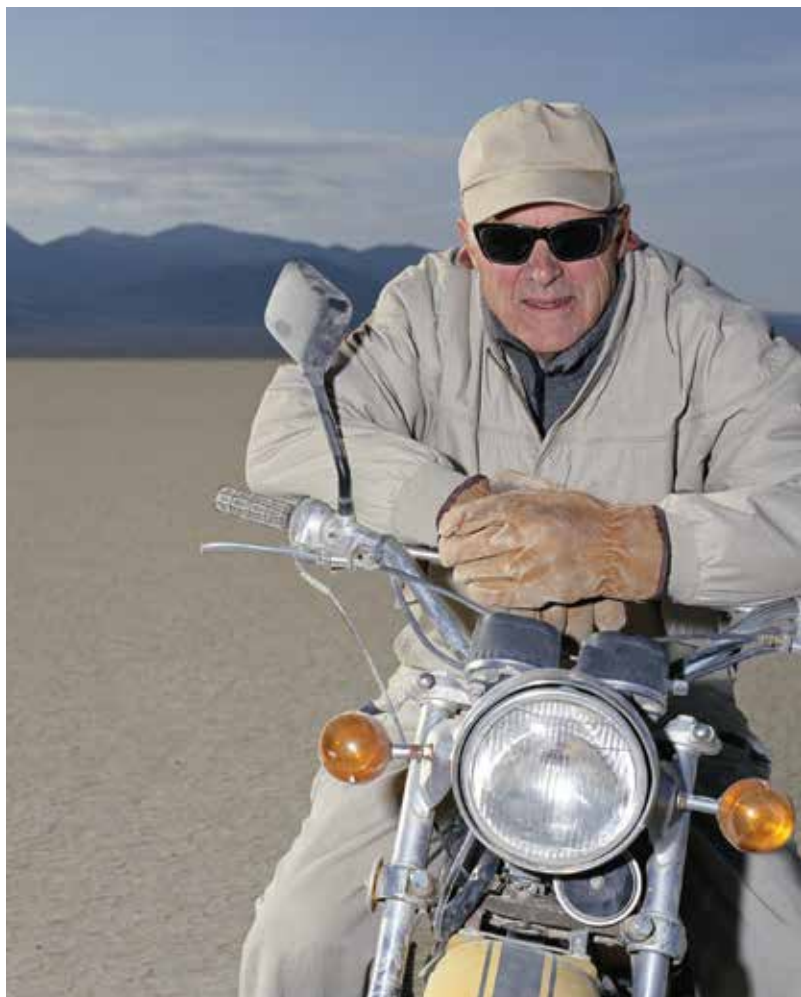
Een trend die snel terrein wint is 'impact investing'. Hiermee wordt bedoeld op het bewust investeren met als doel om naast rendement ook bij te dragen aan de oplossing van maatschappelijke problemen. In 2015 werd er door pensioenfondsen al voor minstens 18 miljard euro aan impact investments gedaan.¹ Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw investeert bijvoorbeeld in duurzame investeringsfondsen gericht op het ondersteunen van voedselproducerende en -verwerkende bedrijven om via deze weg mee te helpen aan de bestrijding van armoede. PFZW heeft aangekondigd actief bij te willen dragen aan oplossingen voor milieu en leefomgeving door 12% van de totale portefeuille in 2020 te investeren in ondernemingen die een financieel rendement opleveren én een meetbaar positief effect hebben op de gekozen thema's klimaat, waterschaarste, gezondheid en voedselzekerheid.

Pensioenfondsen kunnen naast het toepassen van duurzame beleggingsstrategieën als mede-eigenaar van bedrijven ook direct invloed uitoefenen op het duurzaamheidsbeleid. Ze kunnen optreden als 'actieve eigenaars' door bedrijven aan te spreken op hun duurzaamheidsprestaties. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en gesprekken aan te gaan met bedrijven, ook wel 'engagement' genoemd.

De rol van deelnemers

Uit onderzoek van de Universiteit van Tilburg blijkt dat 70% van de deelnemers van pensioenfondsen wil dat hun pensioengeld maatschappelijk verantwoord wordt belegd.² Ook deelnemers kunnen een belangrijke rol vervullen in de verduurzaming van pensioenfondsen en het belegde pensioengeld. Deelnemers worden namelijk vertegenwoordigd in het bestuur en, in de meeste gevallen, in verantwoordingsorganen van de pensioenfondsen. Via deze weg kunnen zij invloed uitoefenen. De meeste pensioenfondsen raadplegen het verantwoordingsorgaan over de formulering en implementatie van het duurzame beleggingsbeleid. Een actieve dialoog met de hele achterban komt echter nog nauwelijks voor. In 2015 raadpleegde slechts 28% van de pensioenfondsen (in beperkte mate) hun deelnemers over het duurzaam beleggingsbeleid.³

Raadpleging van deelnemers is om verschillende redenen van belang. Pensioenfondsen beheren het geld van de deelnemers en hebben daarom een morele verplichting tot transparantie. Deelnemers moeten inzicht kunnen krijgen in hoe duurzaam het geld wordt belegd. Naast transparant zijn over het duurzaam beleggingsbeleid wordt van pensioenfondsen ook steeds meer verwacht dat ze actief in dialoog gaan met de achterban. Via deze dialoog kunnen pensioenfondsen vaststellen of beleggingen worden gedaan in lijn met de principes en voorkeuren van de deelnemers. Het betrekken van deelnemers kan daarnaast het vertrouwen in het duurzaam beleggingsbeleid van het pensioenfonds versterken.

Een toekomstbestendig pensioen

Duurzaam beleggen levert een dubbel rendement op: zowel financieel als maatschappelijk. Steeds meer pensioenfondsen besteden aandacht aan duurzaam beleggen en de ontwikkelingen op dit gebied gaan snel. Er is onder pensioenfondsen nog een duidelijk onderscheid te maken tussen de koplopers, die grote stappen hebben genomen voor verduurzaming van de portefeuille, en de achterhoede, die nog nauwelijks duurzame beleggingsstrategieën toepassen. Samenwerking tussen pensioenfondsen is daarom van belang voor verduurzaming van de sector. Daarnaast kan het nog beter betrekken van deelnemers bijdragen aan verdere verduurzaming van het pensioen. <<

Noten

1. http://www.vbdo.nl/files/report/ImpactInvestment_Final.pdf.
2. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214635014000082>.
3. <http://www.vbdo.nl/files/report/VBDOhandleiding20151.pdf>.

Puck van Ipenburg was junior projectmanager Duurzaam Beleggen bij de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) en droeg bij aan verschillende projecten met betrekking tot duurzaamheid in de financiële sector. Van Ipenburg werkt momenteel bij de GSRD Foundation.